

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **M. M.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 10,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 10, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 4. 2017, č. j. MV-47471-2/OAM-2017, podle § 11a odst. 3 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zastavil řízení o žádosti žalobce (dále jen „stěžovatel“) o udělení mezinárodní ochrany. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), v níž požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Jako zástupce navrhl advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského, se sídlem Sevastopolská 378/16, Praha 10, neboť se zabývá cizineckým a azylovým právem, podílí se na zajištění právní pomoci v zajišťovacích zařízeních pro cizince, s případem stěžovatele byl seznámen, a je proto schopen poskytnout účinnou ochranu jeho právům.

[2] Krajský soud zástupcem žalobce usnesením ze dne 2. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 10, ustanovil advokáta JUDr. Jiřího Hrachovce (výrok I.) a návrh stěžovatele, aby mu byl zástupcem ustanoven Mgr. Jindřich Lechovský zamítl (výrok II.). Krajský soud dovodil, že u stěžovatele jsou ve smyslu § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce je třeba pro ochranu práv stěžovatele, který je cizinec, nezná český jazyk a neorientuje se v českém právním řádu. Dále konstatoval, že z § 35 odst. 8 s. ř. s. neplyne právo stěžovatele na ustanovení konkrétního zástupce, neexistuje-li pro to rozumný důvod, a zároveň není-li tento důvod zpochybněn okolnostmi daného případu. S ohledem na hospodárnost a účelnost řízení se krajský soud rozhodl neustanovit zástupcem stěžovatele

advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského, jehož sídlo je v Praze, a ustanovil jeho zástupcem advokáta JUDr. Jiřího Hrachovce, který má sídlo v obvodu krajského soudu a v blízkosti místa stěžovatelova zajištění. Ustanovený advokát se rovněž zaměřuje na cizinecké a azylové právo, a bude proto schopen poskytnout stěžovateli účelnou právní pomoc. Dále krajský soud ve výroku III. stěžovatele vyzval, aby v sedmidenní lhůtě doplnil svou žalobu o žalobní body a formulaci žalobního petitu.

[3] Podáním doručeným krajskému soudu dne 10. 5. 2017 požádal stěžovatel krajský soud o zproštění ustanoveného advokáta JUDr. Jindřicha Hrachovce jeho zastupováním. Jmenovaného advokáta v zařízení pro zajištění cizinců nikdy neviděl, nezná jej a nemá k němu důvěru. Nechce jiného advokáta než Mgr. Jindřicha Lechovského. Byť má jmenovaný advokát sídlo v Praze, přesto poskytuje právní pomoc rovněž v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty. Od ostatních cizinců v uvedeném zařízení je mu známo, že si Mgr. Lechovský nikdy neúčtoval cestovné ani náhradu za ztrátu času. Usnesením ze dne 15. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 20, krajský soud návrh stěžovatele, aby JUDr. Jiří Hrachovec byl zproštěn povinnosti zastupovat stěžovatele, zamítl. Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné konkrétní důvody, pro které by měla být narušena nezbytná důvěra mezi ním a ustanoveným zástupcem. Stěžovatelovo tvrzení, že JUDr. Jiřího Hrachovce nikdy předtím neviděl a nezná jej, není důvodem pro vznik jakékoliv nedůvěry v jeho osobu či odbornost jím poskytovaných právních služeb. Z obsahu spisu ani neplyne, že by JUDr. Jiří Hrachovec svým povinnostem advokáta nedostál.

[4] Proti usnesení krajského soudu ze dne 2. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 10, podal stěžovatel kasační stížnost.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření ustanoveného zástupce

[5] V kasační stížnosti stěžovatel namítá, že požádal, aby mu byl zástupcem ustanoven advokát Mgr. Jindřich Lechovský, který má s problematikou řízení o mezinárodní ochraně a zajištění velké zkušenosti, přičemž do zařízení pro zajištění cizinců pravidelně dojíždí kvalifikovaní pracovníci jeho advokátní kanceláře, k níž získal velkou důvěru. S napadeným usnesením, kterým mu byl s ekonomických důvodů zástupcem ustanoven JUDr. Jiří Hrachovec, nesouhlasí. Mgr. Jindřich Lechovský mu právní služby může poskytovat pravidelně v rámci svých častých návštěv v zařízení pro zajištění cizinců. V případě ustanovení Mgr. Lechovského tedy nehrozí vznik cestovních nákladů, protože tento advokát si je neúčtuje, což musí být soudu známo z jeho úřední činnosti. Naproti tomu v případě JUDr. Jiřího Hrachovce by pravděpodobně byly účtovány náklady za cestovné za cesty do Vyšních Lhot a na krajský soud.

[6] JUDr. Jiří Hrachovec sdělil, že jako ustanovený zástupce navštívil stěžovatele dne 10. 5. 2017 v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty a stěžovatele seznámil s usnesením krajského soudu ze dne 2. 5. 2017, č. j. 63 Az 8/2017 – 10, vysvětlil mu jeho obsah a poučil jej o jeho právech, žalobě a procesních povinnostech. K uvedenému stěžovatel sdělil, že rozumí českému jazyku a obsahu uvedeného usnesení. Stěžovatel s ním po celou dobu jednání nespolupracoval a neustále opakoval, že není jeho zástupcem, že tímto je advokát Mgr. Jindřich Lechovský a předložil mu plnou moc, kterou jmenovanému

pokračování

advokátovi udělil; uvedená plná moc byla ovšem udělena pro předchozí řízení. O této skutečnosti stěžovatele poučil.

[7] JUDr. Jiří Hrachovec ke svému vyjádření připojil rovněž písemné sdělení stěžovatele, který v něm uvedl, že ví, že *„z 99,99% soud nedopadne dobře“*, pokud bude zastupován ustanoveným zástupcem, proti němuž jinak *„nic nemá“*. Zopakoval, že si jako zástupce volí advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci nepožadoval zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti, neboť návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů není svou povahou návrhem na zahájení řízení ve věci samé; jedná se o procesní návrh podaný v probíhajícím řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, dostupné na www.nssoud.cz).

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel je účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů a zkoumal při tom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[11] Kasační stížnost je důvodná.

[12] Z obsahu soudního spisu dále plyne, že k dotazu krajského soudu Mgr. Jindřich Lechovský přípisem ze dne 21. 5. 2017 sdělil, že v současné době mu nebyla stěžovatelem udělena plná moc pro zastupování v tomto řízení, jeho zástupcem tedy není. Pro případ, že by bylo rozhodováno o ustanovení zástupce stěžovateli, je připraven jej zastupovat. Podle přípisu Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ze dne 23. 5. 2017 ve věci sp. zn. 63 Az 9/2017 advokát Mgr. Jindřich Lechovský stěžovatele v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty nenavštívil. Za stěžovatelem přišel na návštěvu dne 10. 5. 2017 v době od 14.30 hod. do 15.40 hod. JUDr. Jiří Hrachovec, který do knihy návštěv jako důvod návštěvy stěžovatele uvedl *„předání usnesení“*. Kromě této návštěvy měl stěžovatel pohovor s právníkem Organizace pro pomoc uprchlíkům Mgr. L. dne 9. 5. 2017 a dne 11. 5. 2017 s Mgr. L. a Mgr. B. v daném zařízení v rámci poskytované služby – právního poradenství pro klienty.

[13] Z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 – 141, vyplývají následující právní závěry: *„I. Jestliže účastník řízení*

splňující předpoklady pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhne ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak zpravidla takovému návrhu vyhoví. II. Pokud soud nevyhoví návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit; aplikace ustanovení § 55 odst. 4 s. ř. s. není v takovém případě namístě.“

[14] V nyní posuzované věci stěžovatel již v žalobě navrhl, aby jeho zástupcem byl ustanoven Mgr. Jindřich Lechovský, neboť se zabývá cizineckým právem, poskytuje právní pomoc v zařízeních pro zajištění cizinců a s jeho případem byl seznámen. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu přitom v citovaném usnesení rovněž zdůraznil, že účastník řízení typicky navrhuje jako zástupce určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož dovozuje, že právě tato osoba bude řádně hájit jeho zájmy. Uvedená důvěra představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 7 Azs 214/2005 – 96). Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci apod. Právě těmito důvody přitom stěžovatel argumentuje v nyní projednávané věci. Důvody, o které stěžovatel opírá svůj návrh na ustanovení konkrétního zástupce, lze tedy jistě označit za rozumné a věcně oprávněné. V této souvislosti nelze ani přehlédnout, že rovněž JUDr. Jiří Hrachovec ve svém vyjádření potvrdil, že Mgr. Jindřich Lechovský stěžovatele zastupoval na základě plné moci v předcházejícím řízení.

[15] Z uvedeného lze dovodit, že stěžovatel chová k Mgr. Jindřichu Lechovskému důvěru, že jej bude v řízení řádně zastupovat. O narušeném, resp. přesněji řečeno nevytvořeném, vztahu důvěry mezi advokátem a jeho klientem lze naopak hovořit ve vztahu mezi stěžovatelem a krajským soudem ustanoveným zástupcem JUDr. Jiřím Hrachovcem. O uvedeném svědčí také to, že doplnění žaloby provedené JUDr. Jiřím Hrachovcem se z převážné části omezuje jen na popis jednání se stěžovatelem, který se zástupcem ustanoveným krajským soudem odmítl spolupracovat.

[16] Na výše uvedených závěrech nemůže nic změnit ani skutečnost, že podle sdělení Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ze dne 23. 5. 2017 Mgr. Jindřich Lechovský stěžovatele v zařízení pro zajištění cizinců nenavštívil, a to na rozdíl od advokáta JUDr. Jiřího Hrachovce. Mgr. Jindřich Lechovský dosud není zástupcem stěžovatele, neměl tedy důvod stěžovatele osobně v zařízení pro zajištění cizinců navštívit, což ovšem bez dalšího neznamená, že není s jeho věcí obeznámen. V této souvislosti lze zejména zopakovat, že dle tvrzení stěžovatele a JUDr. Jiřího Hrachovce Mgr. Jindřich Lechovský stěžovatele zastupoval v předcházejícím řízení.

[17] V projednávané věci neobstojí ani argumentace krajského soudu, která se týká hospodárnosti a účelnosti řízení. Advokát Mgr. Jindřich Lechovský sdělil, že je ochoten stěžovatele zastupovat, přičemž s ohledem na velikost České republiky ani vzdálenost mezi Prahou a Vyšními Lhotami sama o sobě nemůže řádné zastupování vylučovat. Podle názoru Nejvyššího správního soudu s ohledem na vyspělost komunikační techniky (např. datové schránky, e-mail apod.) nebrání ani umístění sídla Mgr. Jindřicha Lechovského v jeho případné komunikaci se stěžovatelem a krajským soudem.

pokračování

[18] V neposlední řadě je rovněž Nejvyššímu správnímu soudu známo z jím projednávaných věcí (např. věci vedené pod sp. zn. 7 Azs 115/2016, 5 Azs 81/2017, 1 Azs 91/2016), že Mgr. Jindřich Lechovský si zpravidla ve věcech, v nichž je ustanoven zástupcem, neúčtuje náhradu cestovních výdajů ani náhradu za ztrátu času. Jedná se přirozeně pouze o jeho dobrou vůli, která nic nemění na skutečnosti, že mu nárok na náhradu těchto výdajů vzniká a v případě jejich oprávněného vyúčtování by mu je byl soud povinen přiznat. Uvedená skutečnost však s ohledem na výše popsané okolnosti sama o sobě nemůže být důvodem pro to, aby v projednávané věci nebyl jmenovaný advokát stěžovateli zástupcem ustanoven.

[19] Krajský soud tedy neuvedl dostatečné důvody k tomu, aby nevyhověl návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů v osobě Mgr. Jindřicha Lechovského, advokáta, a ustanovil mu zástupcem jinou osobu.

Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem, který vyslovil Nejvyšší správní soud ve zrušujícím rozsudku, je krajský soud vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[21] Nejvyšší správní soud přistoupil ke zrušení napadeného usnesení v rozsahu všech výroků, tedy nad rámec stěžovatelem napadených výroků I. a II. zrušil i výrok III., kterým byl žalobce vyzván k doplnění žaloby a formulaci žalobního petitu. Dle § 109 odst. 3 s. ř. s. je sice Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti, nicméně výjimku z tohoto pravidla tvoří případy, kdy lze zrušit i stížností nenapadený závislý výrok rozhodnutí krajského soudu. V daném případě sice výrok III. napadeného usnesení není závislým výrokem *stricto sensu*, je však třeba vzít v potaz, že sám krajský soud dospěl v napadeném usnesení k závěru, že ustanovení zástupce žalobci je nezbytné k ochraně jeho práv, neboť tento by s největší pravděpodobností nebyl schopen výzvě dle výroku III. napadeného usnesení vyhovět, z čehož je zřejmé, že v případě ponechání výroku III. napadeného usnesení v platnosti by byly naplněny podmínky pro odmítnutí žaloby krajským soudem v dalším řízení.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v konečném rozhodnutí v dané věci (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 14. července 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu